

* Vykray's (వైక్రయలు) *

* లాక్ డౌనింగ్ :- [1858-62]

- లింగ ప్రభుత్వపు మొట్టమొదటి వైక్రయం.
- 1861 లో Indian Council Act జారీ చేయబడింది.
- ఇతర కాలంలో జారీ చేయబడిన ముఖ్య చట్టాలు:

1. C.P.C (Civil process code) - 1859

2. I.P.C (Indian penal Code) - 1860

3. Cr.P.C (Criminal process code) - 1861

- డౌనింగ్ పరిపాలనా కాలంలో స్వేచ్ఛ తిరుగుబాటు జరిగింది.

* I లాక్ ఎర్జింట్ :- [1862-63]

- * → ఇతరు వనరులచే వేధించబడ్డారు.
- ఇతరు ధర్మశాల వద్ద మరణించారు.
- ఇతరు అసంతోషం తాతలకు వైక్రయంగా విధులు నిర్వహించారు. : 1. సర్ కెపియర్
2. సర్ డెస్కర్.

* John లార్డ్స్ :- [1864-69]

- * → 1865 లో కలకత్తా, బాంబాయి, మద్రాస్ లో Highcourt లను ఏర్పాటు చేశారు.
- ఇతరు 1865 లో భూటాన్ లో యుద్ధం చేశారు.
- ద్వైత నివారణ సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.
- Scholarship విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు.

* డివిడ్ మేయో :- [1869-72]

- ఇతరు కాలంలో ప్రారంభమైన కళాశాలలు - 1. రాజ్ కోట్ కళాశాల - Rajkot (Gujarat)
2. మేయో కళాశాల - Ameer
- ప్రవసాయ, వాణిజ్య శాఖలను ప్రారంభించారు.
- * → Statistical Survey of India ను ప్రారంభించారు.
- * → సురక్షిత షెడ్యూల్స్ 188 ఉత్సాహాన్ని అభివృద్ధిగా ప్రకటించారు.

→ 1872 ల్లో - కింగ్ డొమింగో లోర్ వోట్స్ బయోల్ లో హత్య చేయబడ్డాడు.

→ The only Viceroy who was Assassinated in India - Lord Mayo

→ పదవీలో ఉండగా హత్య చేయబడిన ఏకైక వైస్రాయ్ - Mayo.

* Lord Lytton :- [1872-76]

→ 1872 లో బ్యాబ్రివివాహ నిషేధ చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు.

→ 1875 లో Prince of Wales భారతదేశంలో ప్రకటించాడు.

* Lord Alington :- [1876-80]

→ 1876 లో The Royal Titles Act ప్రవేశపెట్టబడింది.

→ ఈ చట్టం ప్రకారం విజ్ఞోరియా మహారాజు భారతదేశపు మహారాజుగా ప్రకటించబడింది.

→ 1877, Jan 1 న ఢిల్లీలో వైభవపూరితమైన కార్యక్రమం నిర్వహించి విజ్ఞోరియా మహారాజుకి పట్టాభిషేకాన్ని జరిపాడు.

→ లిట్టన్ కాలములో 1876-78 మధ్య దక్షిణ భారతదేశంలో తీవ్రకరువులు సంభవించాయి.

→ 1878 లో ప్రాంతీయ భాషా పత్రాల చట్టం, ఆయుధాల చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది.

→ ప్రాంతీయ భాషా పత్రాల చట్టం వల్ల పొందిన పత్రికలకు 'అవుట్ రిజర్' English లో ప్రచురించడం ప్రారంభించింది.

* → సరి తిచ్చి స్టాఫ్ తీర్మానం కమిషన్ వారణ సంఘాన్ని విస్తరించాడు.

* → ICS ఉద్యోగానికి గరిష్ట వయస్సు - 21 నుండి 19 సంవత్సరాలకు తగ్గించాడు.

* Lord Alington :- [1880-84]

→ ఇతని బహు - స్థానిక స్వపరిపాలన పిత (Father of local self Govt.)

→ 1881 లో 'మొదటి పారిశ్రామిక చట్టాన్ని' ప్రవేశపెట్టాడు, ఈ చట్టం బాలకొమ్మలపై ప్రభావమును చూపింది.

→ 1881 లో నాన్ ప్రెజిడెన్షియల్ గా జూరీస్ వారిని సేకరించబడ్డాయి. గ్రాటర్ డివిజన్ - 25,40,00,000.

→ 1882 లో ప్రాంతీయ భాషా పత్రాల చట్టాన్ని రద్దుచేసాడు.

* → 1882 లో విశ్వవై అప్పిన్ విస్తరించేసిన కమిషన్ - హంటర్ కమిషన్

[అప్పిన్ - W.W. Hunter]

→ హంటర్ కమిషన్ ప్రాథమిక విద్యకు ప్రాధాన్యతనిచ్చింది.

→ 1883 లో 'ఇబ్బట్ట్ బిల్' వివాదం విద్వదింది.

[భారత స్త్రీయవాదులు యాకోసియస్సును విచారించవచ్చు]

→ మైసూర్ రాజ్యాన్ని తిరిగి 'వడయాన్' కుటుంబములకు అప్పగించారు.

→ 9వ మొదటి మహబూబ్ ఆలీఖాన్ పట్టాభిషేకాన్ని స్వహించడానికి తిప్పక వైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని సందర్శించారు.

→ 9వ మొదటి రాజ్యాన్ని సందర్శించిన తర్వాత - క్షేద తిప్పక.

* క్షేద డివిజన్ :- [1884-88]

→ 1885 లో INC స్థాపించబడింది.

→ 1886 లో బర్మా భారతదేశంలో - అంతర్భాగం - త్రి ప్రకటించబడింది.

* → సివిల్ సర్వేసలపై డివిజన్ విద్వారుచేసిన కమిషన్ - అచిన్ కమిషన్.

* క్షేద వ్యాజ్యం :- [1888-1894]

* → 1891 లో రెండవ పారిశ్రామిక చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది, ఈ చట్టం మహిళా కార్మికులకు రక్షణ కల్పించింది.

→ 1893 లో డ్యూరాండ్ కమిషన్ విద్వారుచేయబడింది, ఈ కమిషన్ ఇండియా ఆఫ్ఫైర్స్ లమ్య పరిహార్లు నిర్ణయించింది.

→ ఇతరతాలంలో మజిలీలలో తిరుగుబాటు జరిగింది.

* క్షేద ఎల్జీ - II :- [1894-99]

→ ఇతరు కరువుపై విద్వారుచేసిన కమిషన్ - లియాన్ కమిషన్.

→ భాషాకర్ సోదకులు ప్లేగు వ్యాధి నివారణాధికారియైన రాండ్లను హతమార్చారు.

* క్షేద కర్షన్ :- [1899-1905]

* → ఇతర పరిపాలనా కార్యకర్తల గల మోపేరు - కమిషన్ల యుగం

→ 1902 లో విప్లవవ్యూహాలపై విద్వారుచేసిన కమిషన్ - Thomas Kelly Commission

→ 1904 లో విప్లవవ్యూహాల చట్టాన్ని చేశారు.

→ 1904 లో భారతదేశ పురావస్తు శాస్త్రం (AST - Archaeological Survey of India) విద్వారుచేశారు.

- కైఫీలపై విద్యుటుచేసిన కమాషన్ - రాబర్ట్ కమాషన్.
- జోలూ సంసకరణలపై విద్యుటుచేసిన కమాషన్ - ప్రేజిడ్ కమాషన్.
- Puda (Bihar) వద్ద వ్యవసాయ కళాశాలను స్థాపించాడు.
- విభజించు, పాలించు సిద్ధాంతమును తిమబపరిచాడు.
- Bengal ను విభజించాడు.
- గోపాలకృష్ణ గోషాపే కర్ణాటక జేరంగజేయిలో పోల్టాడు.
- కర్ణాట 'కెబెర్న్' ఎవాడంట్ రాజీనామా చేశాడు.
- కర్ణాట రిపోర్ట్ గ్రంథం - The problems of the East.

* షేడ II మింటో :- [1905-10]

- ఇతర బదులు - మెజిస్ట్రేట్ ప్రెజిడెంట్.
- వందేమాతం | స్వదేశీ ఉద్యమం జరిగింది.
- 1906 లో ముస్లింలకి విద్యుటుచేసింది.
- 1907 లో జోలూ కాంగ్రెస్ లో చిలక వచ్చింది.
- 1909 లో మింటో - మార్షే సంసకరణల చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది.

* షేడ II హార్డింజ్ :- [1910-16]

- బెంగాల్ విభజన రద్దు పరచబడింది. [1911], V బిల్డ్, మేరల పట్టాభిషేకం జరిగింది.
- రాజధాని కలకత్తా నుండి ఢిల్లీకి మార్చబడింది.
- 1915 లో గాంధీ భారతదేశానికి తిరిగివచ్చాడు.
- 1915 లో పండిత మధన మోహన్ మాలవ్య 'హిందూ మహాసభ'ను స్థాపించాడు.

* షేడ III చెమ్పిఫర్డ్ :- [1916-21]

- విద్యా సంసకరణలపై ఇతర చేసిన కమాషన్ - నార్తర్న్ కమాషన్.
- నార్తర్న్ కమాషన్ ప్రతిపాదించిన విద్యావిధానం - (10+2+3)
- 1919 లో మాంటేగ్యు - చెమ్పిఫర్డ్ సంసకరణల చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది.
- 1919 మార్చి నెలలో కాలిక్తా చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది.
- 1919, Apr 13న జలయన్ వాలరాన్ హ్యూరొండ్ జరిగింది.

* → 1916 లో పూనాలో మహిళా విప్లవవీర్యులయి స్థాపించబడింది. (I.K. in India)

స్థాపకుడు — డా. డూకేసవ కార్కే
(అ.క. కార్కే)

→ S.P. సిన్హాను బహుళము గవర్నమెంట్ చేర్చి ఫర్ట్ నియమించాడు.

→ చేర్చి ఫర్ట్ కాలములో సహాయురాలిని ఉద్యమం ప్రారంభమయ్యింది.

* డొ. రిడింగ్ :- [1921-26]

→ ఇతని బహుళము యాదుల వైశ్రయము.

→ 1923 నుండి 1925 వరకు జిల్లా డివిజన్, జిల్లా కమిషనరీ వికారం లో నిర్వహించబడ్డాయి.

* → 1925, 27, 28 న గాగపూరులో కేసవ బహుళము పాఠశాలలో కీర్తిని స్థాపించాడు.

→ కీర్తిని నిర్వహణలో కూర్చో 'వ' అను గ్రంథరచయిత - గోవాలాల్.

→ రిడింగ్ కాలంలో చట్టాన్ని రద్దు పఠించాడు.

* డొ. ఇర్విన్ :- [1926-1931]

→ బహుళము — Christian University.

→ ఇతని చివరికి విద్యార్థుల చేసిన కమిషన్ — హాలోగ్ కమిషన్.

→ 1928 లో దివానా కమిషన్ కు ప్రకటించాడు.

→ 1930 లో ఉప్పు సత్యాగ్రహ ఉద్యమం ప్రారంభమయ్యింది.

* డొ. వెల్లింగ్టన్ :- [1931-1936]

→ 1934 లో కాంగ్రెస్ సోషలిస్ట్ పార్టీ స్థాపించబడింది.

→ స్థాపకులు — ఆర్.కె. నరసింహారావు, Jaya Prakash Narayan.

→ 1936 లో All India Kishan సంఘ స్థాపించబడింది.

* డొ. లోలెన్ :- [1936-43]

→ 1935 చట్టం 1937 లో తమిళనాడు వచ్చింది.

→ కేలాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ కు నిర్ణయించాడు.

→ లోలెన్ కాలంలో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలు:

1. 1939 లో Kalyan Mandal స్థాపన.

2. 1940 లో కేలాజీ సత్యాగ్రహ

3. 1942 లో కేలాజీ జిల్లా కమిషనరీ ఉద్యమం.

* దీని వేవేట్:- [1943-1947 May]

→ వేవేట్ పథకాన్ని ప్రకటించాడు.

→ 1946 లో RIN ఆరుసుబాటు చిరిగింది. (Royal Indian Navy)

→ తాతలకు ప్రభుత్వాన్ని ఎద్దేలుచేశాడు.

* దీని మోంట్ బాట్స్:- [1947 May - 1948 Aug]

→ 1947, May 24 24న ప్రైవేటుగా ప్రమాణం చేశాడు.

→ ఇతను చివరి బ్రెట్ లిప్ రాజ్య వైఫ్రయ.

→ స్వతంత్ర భారతదేశానికి వైఫ్రయగా నివలందించాడు.

* చక్రవర్తుల రాజగోపాలాచారి:- [1948 Aug - 1950 Jan]

→ వికైక భారతీయ వైఫ్రయ.